

VÖRÖSMARTY
MIHÁLY
KÖNYVTÁR

STRATÉGIAI TERV

2016-2020

Jóváhagytá:

Vasné B. B. Biloha

igazgató

Hatályba lépés: 2016. november 11.

Tartalomjegyzék

1	MÓDOSÍTÁSOK JEGYZÉKE.....	2
2	BEVEZETÉS	3
2.1	A KÖNYVTÁR BEMUTATÁSA.....	3
2.1.1	Általános adatok.....	3
2.1.2	A könyvtár rövid története.....	3
2.1.3	A könyvtár részlegei	5
2.2	KÜLDETÉSNYILATKOZAT	8
2.3	JÖVŐKÉP.....	8
3	HELYZETÉRTÉKELÉS	9
3.1	SWOT ANALÍZIS.....	9
3.2	PGTTJ ANALÍZIS.....	10
3.2.1	Politikai környezet.....	10
3.2.2	Gazdasági környezet.....	14
3.2.3	Társadalmi környezet.....	18
3.2.4	Technológiai környezet.....	21
3.2.5	Jogi tényezők.....	22
4	ÁTFOGÓ CÉLOK.....	25
5	KULCSFONTOSSÁGÚ TERÜLETEK.....	25
5.1	1. CÉL	25
5.2	2. CÉL	26
5.3	3. CÉL	26
5.4	4. CÉL	27
5.5	5. CÉL	27
5.6	6. CÉL	28
5.7	7. CÉL	28
5.8	8. CÉL	29
5.9	9. CÉL	29
5.10	10. CÉL.....	30
6	ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK.....	31

1 Módosítások jegyzéke

Dátum	Oldalszám	Módosítás
2016.11.11.	5. oldal	2. bekezdés
2016.11.11.	6. oldal	7. bekezdés
2016.11.11.	7. oldal	1. bekezdés
2016.11.11.	8. oldal	Küldetésnyilatkozat

2 BEVEZETÉS

2.1 A Könyvtár bemutatása

2.1.1 Általános adatok

Költségvetési szerv megnevezése:	Vörösmarty Mihály Könyvtár
Székhelye:	8000 Székesfehérvár, Bartók Béla tér 1.
Levelezési cím:	8001 Székesfehérvár Pf.:65.
Telefonszám:	(22) 312-845; (22) 312-684
Fax:	22) 311-634
Web:	www.vmk.hu
E-mail cím:	vmk@vmk.hu
Adószám:	15360348-2-07
Alapító neve, alapítás éve:	Fejér Megyei Tanács VB, 1952
Fenntartó szerv neve, székhelye:	Székesfehérvár Megyei Jogú Város Közgyűlése 8000 Székesfehérvár Városház tér 1.
A költségvetési szerv jogállása:	Önálló jogi személy

2.1.2 A könyvtár rövid története

A megyei könyvtár jogelődjének, a Városi Tisztviselők Könyvtárának létrehozása, Jókai Mór 50 éves írói jubileumához kapcsolódott. A városi Törvényhatósági Bizottság 1893 tavaszán Székesfehérvár díszpolgárává választotta az író, s még ebben az évben megrendelte összes műveinek 100 kötetes nemzeti díszkiadását. (1893-ban 7 olyan város volt az országban, amely saját fenntartásban közkönyvtárat működtetett.) A megrendelést, illetve a könyvtár alapítását azonban nem követte a könyvtár fejlesztése. A város közgyűlése csak 1895-től biztosított rendszeresen minimális összeget könyvek vásárlására. A költségvetésből vásárolt, és az esetenként ajándékba kapott könyveket a főjegyzői hivatalban helyezték el, kezelésére általában a főjegyző kapott megbízást. Csitáry G. Emil (később csak Csitáry Emil) egészen 1932-ig volt a könyvtár kezelője, 1931 decemberétől polgármesterként. Az ő idejében került sor a könyvek leltározására, és a könyvtár jelentős fejlesztésére. Ez idő alatt majdnem megduplázódott az állomány.

1922-ben megvásárolták az 1918-ban elhunyt vármegyei tiszti főorvos, dr. Lausmann Gyula 1 643 kötetes hagyatékát, s ebben az időben került a könyvtár állományába - szintén vásárlás útján - Dévay József könyvtárának töredéke, 410 kötet klasszika filológiai munka. (Utóbbi ma a megyei könyvtár Dévay-gyűjteményeként különgyűjtemény.) Csitáry Emil érdeme az is, hogy a könyvtár - más városi intézményekkel együtt - önálló elhelyezést kapott az akkori Szent Imre, ma Oskola utcában, a régi reálgimnázium épületében. Új helyén 1933. október 13-án adták át a 7 368 kötetes, nyilvánossá vált könyvtárat. Kezelője ekkor már Kiss Jenő, a reálgimnázium latin-történelem szakos tanára volt. Az intézményben csak kölcsönzés folyt. 1940-ben úgy határozott a város, hogy új kultúrházat épít Horthy Miklós kormányzásának 20. évfordulója tiszteletére, amelyben a könyvtárnak is megfelelő elhelyezést biztosít. Az építkezés 1941 őszén megkezdődött, a befejezés azonban a háború miatt elhúzódott. 1944. május 1-jén nyílt meg újra a városi közkönyvtár. A leltározott állomány ekkor 8 229 mű (kb. 10-15 ezer kötet) volt.

A minisztérium 1949 februárjában közgyűjteménnyé nyilvánította a könyvtárat. 1950 áprilisában ugyanabba az épületbe költözött a körzeti könyvtár is, így egy raktárban voltak a városi és a körzeti könyvtár könyvei. Az átszervezett városi könyvtárat a körzeti könyvtárral együtt 1950. május 21-én avatták fel. A könyvtárak fejlesztéséről szóló 1952. évi minisztertanácsi határozat szerint 1952 végéig a megyei tanács intézményeként létre kellett hozni a megyei könyvtárakat. Az új intézményt a városi és a megyei könyvtár összevonásával hozták létre régi helyükön, a Bartók Béla téri épületben. Ünnepeles avatása 1952. augusztus 19-én volt.

A könyvtár 1955-ben, a költő halálának 100. évfordulóján vette fel Vörösmarty Mihály nevét. Molnár Tibor tervei alapján átalakították a Csók István Képtár melletti dohányzófolyosót, ennek eredményeként nyílt meg 1963. április 26-án a szabadpolcos könyvtár és a 28 férőhelyes olvasóterem.

A megyei könyvtár városi fiókkönyvtárakat is működtetett. Az első, valójában fiókkönyvtárnak szánt könyvtárat a Május 1. téren (ma Széna tér) építették fel, 1967-től ez lett a városi könyvtár központja, és 1978 márciusától a városi tanács teljes egészében kezelésébe vette a Velinszky László Városi Könyvtárat.

A megyei könyvtár olvasói tereinek jelenlegi elhelyezkedése 1980-ban alakult ki: az olvasóterem és a gyermekkönyvtár a volt ciszterci gimnázium épületében kapott helyet. Az új technikai eszközök és dokumentumtípusok fokozatosan helyet követeltek és kaptak. 1967-ben kezdődött meg a hanglemezek, 1968-ban a mikrofilmek, 1983-ban a hangoskönyvek, 1985-ben a videokazetták, 1991-ben a számítógépes dokumentumok gyűjtése. 1990-ben került sor az első PC megvásárlására, 1996-ban készült el a belső számítógépes hálózat.

A könyvtár állományának számítógépes feldolgozása 1995-ben kezdődött meg az új beszerzések gépre vitelével, a visszamenőleges feldolgozás pedig 1997 márciusában vette kezdetét.

2013. január 1-jén a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár és a Városi Könyvtár egyesült *Vörösmarty Mihály Könyvtár* néven. Az új intézmény fenntartója Székesfehérvár Megyei Jogú Város Önkormányzata lett. A könyvtár jelenleg központi könyvtárával, szakkönyvtárával és tagkönyvtáraival közösen látja el feladatait.

2.1.3 A könyvtár szervezeti egységei

❖ Olvasószolgálat

A *Zenei és számítógépes részleg* dokumentumai és eszközei a 2005-ben kialakított három helyiségben találhatók. Az állomány nagy része szabadpolcos: a nem hagyományos dokumentumok közül vinillemezekből, CD-kből, CD-ROM-okból, kottákból, hangoskönyvekből, video- és audiokazettákból, továbbá a zenei és számítástechnikai témájú könyvekből válogathatnak az olvasók. A számítógépes teremben 10 gépet használhatnak a beiratkozott olvasók.

A *Felnőtt kölcsönző részleg* a főépület emeletén található. A kortárs és klasszikus szerzők szépirodalmi művei mellett minden tudományág fontos, közérdeklődésre számot tartó szakirodalma megtalálható. Kiemelten helyet kaptak a Fejér megyére vonatkozó helyismereti könyvek. A „nyelvi sarokban” nyelvtanulást segítő szakirodalomból, valamint idegen nyelvi szépirodalomból válogathatnak az érdeklődők. A könyvek nagyobb része raktárakban található.

A *Gyermekrészleg* könyveken, iskolai olvasmányokon kívül színes magazinokkal, társasjátékokkal is várja a gyermekeket. A „mesevárban” kerültek elhelyezésre a legkisebbeknek szóló verses, képes mesekönyvek. Megújult olvasótermében, újonnan kialakított tanulói térrel várja olvasóit. Az általános iskolai és óvodai csoportok könyvtári órákon, foglalkozásokon vehetnek részt. A gyermekek négy számítógépet használhatnak tanulásra és játékokra egyaránt. A kamaszok számára kifejezetten az igényeikhez igazodó „tini sarok” került kialakításra.

Az *Olvasóterem* régi és új folyóiratok, újságok, hetilapok széles skálájával áll a használók rendelkezésére. Adatbázisok, kézikönyvek, régi időszaki kiadványok mikrofilmjei várják az olvasókat. Ingyenes Internet-hozzáférés biztosított a saját lappal rendelkező regisztrált és beiratkozott olvasók számára. A vakok és gyengénlátók igényeit szolgálja a speciális szövegfelismerő programmal ellátott számítógép.

A *Pedagógiai Szakkönyvtár* biztosítja a város és a megye lakosainak pedagógiai szakirodalommal és információval való ellátását. A gyűjteményt pedagógiai, didaktikai, pszichológiai szakirodalom, valamint a legfrissebb tanítás- és tanulásmódszertani, tanügy-igazgatási dokumentumok képezik.

A *Budai úti Tagkönyvtár* kölcsönző részlegében - a felnőtt szépirodalmi és szakkönyvek mellett - elkülönített gyermek és ifjúsági, valamint családi állományrészből (romantikus, bűnügyi, történelmi, sci-fi) válogathatnak az olvasók. Az olvasóteremben lehetőség nyílik Internet használatára, újságok és folyóiratok olvasására, régebbi lapszámok, zenei CD-k és hangoskönyvek kölcsönzésére. 2015-ben került sor a tagkönyvtár babaszobájának átadására.

A *Mészöly Géza utcai Tagkönyvtár* épülete mozgáskorlátozottak számára is kényelmesen megközelíthető. A viszonylag kis alapterületen működő tagkönyvtár hagyományos és elektronikus szolgáltatásokat kínál. A könyvtárban számítógépes és kézimunka szakkör működik.

A *Széna téri Tagkönyvtár* kölcsönző részlegében elkülönített gyermek és ifjúsági, valamint családi állományrészből válogathatnak az olvasók. Rendszeres rendezvényekkel, könyvbemutatókkal, kiállításokkal várja a látogatókat, a gyermekeknek gyakran szervez játszóházat.

A *Tolnai utcai Tagkönyvtár* lakótelepi környezetben, felújított helyiséggel, jól megközelíthető helyen található. Elkülönített gyermek és felnőtt állományrésszel rendelkezik. Rendszeres rendezvényekkel, kiállításokkal és családoknak szóló programokkal várjuk az érdeklődőket.

A Zsolt utcai Tagkönyvtár kertvárosi övezetben helyezkedik el. A könyvtár DVD filmgyűjteménye itt található, amelyből a klasszikus alkotások és gyermekfilmek mellett ismeretterjesztő és szórakoztató filmeket is kölcsönözhetnek az olvasók. A könyvtárban a felnőtteknek szóló irodalom mellett gyermek- és ifjúsági könyvek is megtalálhatók.

❖ **Helyismereti és digitalizálási csoport**

A csoport tevékenysége Fejér megyére vonatkozó tudásanyag, ismeretanyag gyűjtése, feldolgozása és szolgáltatása dokumentumtípustól függetlenül: a könyvek és időszaki kiadványok mellett kisnyomtatványok (meghívó, prospektus, szórólap, illetve egyéb nyomtatvány), plakátok, képeslapok, gyászjelentések, fotók. A helyismereti információ- és irodalomgyűjtés - megyei hatókörű könyvtár lévén - Fejér megye valamennyi településére kiterjed. Kiemelt feladat a helyismereti anyag digitalizálása és rendszerezése.

❖ **Gyűjteményszervezési és Megyei Szolgáltatási Osztály**

Az *Állományalakító és feldolgozó csoport* végzi az intézmény és a szerződött kistépülési könyvtárak részére a dokumentumok beszerzését, feldolgozását, tervszerű állományalakítását. Építi és folyamatosan gondozza a könyvtár számítógépes katalógusát.

A *Könyvtárellátási és módszertani csoport* szakmai tanácsadással segíti Fejér megye települési könyvtárak működését, szervezi a szakmai továbbképzést, gyűjti és feldolgozza a statisztikai adatokat. Könyvtárellátási Szolgáltató Rendszert működtet az ötezer fő alatti lélekszámú települések nyilvános könyvtári ellátása érdekében.

❖ **Ügyviteli és üzemeltetési csoport**

A csoport ellátja a könyvtár ügyvitelével, üzemeltetésével, a műszaki, informatikai és gondnoki teendőkkel kapcsolatos feladatokat. A kötetben lehetőség van a könyvtár dokumentumainak kötése, javítása mellett külső megrendelések elvégzésére is.

2.2 Küldetésnyilatkozat

Könyvtárunk helyi, megyei és országos feladatokat ellátó, önállóan működő, Székesfehérvár Megyei Jogú Város Önkormányzata által fenntartott nyilvános közkönyvtár. Feladatait a Központi Könyvtár, a Pedagógiai Szakkönyvtár és tagkönyvtárai látják el.

Fejér megye legnagyobb nyilvános könyvtáraként, tudás- és közösségi központjaként küldetésünknek tekintjük, hogy a lakosság lehető legszélesebb köre számára biztosítsuk a feltételeket a magyar és egyetemes kultúra megismeréséhez, a folyamatos önműveléshez, a szabadidős tevékenységekhez, valamint lehetővé tegyük az információkhoz való szabad hozzáférést.

Kiemelt feladatunknak tekintjük a gyerekek és a fiatalok olvasáskultúrájának javítását, a pedagógusok szakirodalommal való ellátását, a digitális írástudás fejlesztését, a Fejér megyére vonatkozó információk és dokumentumok gyűjtését és közvetítését, az esélyegyenlőség biztosítását, a megye települési könyvtárainak szakmai támogatását.

2.3 Jövőkép

Könyvtárunk új városi közkönyvtári koncepció alapján, mindenki által megközelíthető korszerű központi könyvtári épületben, és megújult tagkönyvtári hálózattal működik. Digitális és hagyományos dokumentumok gyűjtésével és szolgáltatásával, a kornak megfelelő informatikai háttérrel, közösségi térként meghatározó szerepet játszik a város kulturális életében.

Rendszeres, átgondolt, célirányos marketing tevékenységünk eredményeként folyamatosan növekszik a látogatóink száma, különböző igényű használói csoportok jelennek meg.

Magasan képzett, elkötelezett, motivált, anyagilag és társadalmilag megbecsült munkatársak inspiráló munkahelyi légkörben látják el feladataikat.

3 HELYZETÉRTÉKELÉS

3.1 SWOT analízis

Erősségek

- A Központi Könyvtár belvárosi elhelyezése
- Jól megközelíthető tagkönyvtárak
- Szakképzett, elhivatott és segítőkész kollégák
- Jó csapatmunka
- Használók igényeihez igazított nyitvatartás
- Kedvező beiratkozási díj
- Ingyenesen látogatható előadások, rendezvények széles kínálata
- Kapcsolódás a székesfehérvári és országos programokhoz
- Változatos, színes gyermekfoglalkozások
- Az oktatás és tanulás minden szintjének, valamint az igényes szórakozásnak megfelelő, színvonalas, évtizedek óta tervszerűen fejlesztett dokumentumgyűjtemény
- Az állománygyarapítás folyamatos lehetősége
- Dokumentumok, szolgáltatások széles választéka áll az olvasók rendelkezésére
- A teljes könyvtári állományhoz való hozzáférés biztosított minden részlegben és tagkönyvtárban
- Helyismereti gyűjtemény, helyismereti feltáró munka
- Kötészet
- Megyei szintű meghatározó szakmai szerep
- Hatékony könyvtárközi dokumentum-ellátás a város, a megye és az ország könyvtárai számára
- Akadálymentesített szolgáltatások pl. vakbarát honlap, felolvasógép
- Online katalógus, honlap
- Törekvés, nyitottság az innovációra
- Belső képzés jól működő rendszere

Gyengeségek

- Parkolási lehetőség hiányosságai
- A központi épületek szétagoltsága
- A Központi Könyvtár épületei nem akadálymentesek
- A fiókkönyvtárak elhelyezkedése (nem minden városrész lefedett)
- A könyvtár épületei felújításra szorulnak
- Közösségi terek hiánya
- Mosdók száma nem megfelelő (olvasói közös a dolgozóival)
- Helyhiány, zsúfoltság
- Az állomány jelentős része raktárban van
- Elavult, régi bútorzat
- Elavult informatikai eszközök
- Nem általános a wifi kapcsolat
- A létszám kevés az ellátandó feladatokhoz mérten, túlterheltek a dolgozók
- A feladatok ellátása lelassult
- Kevés saját erőből digitalizált dokumentum
- Anyagi motiváció hiánya
- Bérek egyenlőtlensége
- A könyvtárosok egy része nem nyitott az új ismeretekre, nem rugalmas
- Az új kollégák betanítása nem mindig megfelelő
- A belső kommunikáció hiányosságai
- Nem megfelelő a marketing
- A technikai állományvédelem hiánya: nincs biztonsági őr
- Az integráció nehézségei

- Rendszeres felhasználóképzés az idősebb korosztálynak
- Kiváló partnerkapcsolatok: fenntartóval, gazdasági és szakmai irányító szervezetekkel, szakmai szervezetekkel, érdekképviselői szervezetekkel, kulturális és oktatási intézményekkel, civil szervezetekkel
- Határon túli partnerkapcsolat (Opole)
- Jó kapcsolat a megye közkönyvtáraival
- Iskolai Közösségi Szolgálat működtetése

Lehetőségek

- Minőségbiztosítás támogatása
- Pályázati lehetőségek mind a képzésekre, mind infrastruktúra fejlesztésére
- Szponzorálási lehetőségek
- Továbbképzés folyamatossága
- A könyvtáros szakma nagyobb tényleges ismertsége; elismerése
- Fenntartó támogatása
- A fenntartói támogatás növekedésével (új könyvtár építése, felújítás, létszámbővítés) hatékonyabb feladatellátás
- Városhártya által nyújtott kedvezmények
- Igény az új szolgáltatásokra
- Társadalmi igények változása
- Digitalizálási lehetőségek
- Kötelezőpéldány-rendszer szélesítése
- Informatika fejlődése
- Innovatív lehetőségek megjelenése
- Megyei ellátó szerepkör erősödése

Veszélyek

- A szakma elismertsége nem megfelelő
- A felhasználói szokások kedvezőtlen változása
- Nehezen kezelhető használók számának növekedése
- Csökkenő olvasószám
- Anyagi források csökkenése
- Pályázatok kiszámíthatatlansága
- Esetleges létszámcsökkenés
- Megbízási szerződéses foglalkoztatás megszűnése
- Technikai fejlődés robbanásszerű növekedése
- Nem lesz új könyvtárépület, elmaradnak a felújítások
- Raktározási problémák növekednek

3.2 PGTTJ analízis

3.2.1 Politikai környezet

Székesfehérvár oktatási és kulturális szerepe a régióban

Székesfehérvár Megyei Jogú Város általános iskoláit elsősorban a város és közvetlen vonzáskörzetének települései használják. Középszintű és szakképzési intézményei megyei jelentőségűek, egyes támogató szervezetek esetében pedig azon túliak is.

A városban működő felsőoktatási intézmények beiskolázási területe méretükhöz képest nagy, de főként a dunántúli megyékre koncentrálódik.

Közművelődési intézményrendszerének szolgáltatásait nem csak a megyeszékhely lakói, de a környező településeken lakók is használják. A korábbi megyei hatókörű intézmények sokszor új fenntartókkal, de a korábbi tevékenységet megőrizve működnek (levéltár, könyvtár, múzeum). Kiemelt kulturális rendezvényei, amelyek nagyobb térségi hatókörrel rendelkeznek, az Ünnepi Könyvhét, a Királyi Napok, Nemzetközi Néptánc Fesztivál, a FEZEN és a Fehérvári Lecsófőző Vigasságok. Új színfoltként potenciálisan megerősödhet a 2013-ban első ízben megrendezett Koronázási Ünnepi Játékok, illetve a megújult Vörösmarty Színház.

Rekreáció és turizmus szempontjából a megyeszékhely erősen támaszkodik a környező idegenforgalmi jelentőségű területekre, üdülőkörzetekre és városkörnyéki egyedi vonzerőkre (Pákozd Nemzeti Katonai Emlékhely, Gorsium, Velencei-tó – Vértes térsége, Sárvíz völgye, Móri borvidék, kastélyok).

Történeti és kulturális adottságok

Székesfehérvár a Szent István korabeli királyi bazilika felépülésével több, mint fél évezredig koronázóvárosként, magyar királyok temetkezési helyeként, törvénylátó napok helyszínéként egyedülálló szakrális és közjogi ranggal bírt a magyar városok között. A középkori királyi udvar jelenléte, a gyakori, országos ünnepi események, a városon áthaladó zarándokútvonal eredményeként virágzó ipari és kereskedelmi élet alakult ki. A város falai között a 16. század közepéig 32 királyt koronáztak. A Nagyboldogasszony-bazilikában őrizték a koronázási jelvényeket és az ország levéltárát, amely egyben koronázások és királyi esküvők, temetkezések és országgyűlések, ítélkezések és birtokadományozások helyszínéként is szolgált. Székesfehérvárhoz köthető az 1222-es országgyűlés és az Aranybulla kiadása, amelyet a rendi magyar állam jogrendszerének alapjaként tartanak számon. Székesfehérvár 1543-ban 145 évre török uralom alá került, helyrehozhatatlan károkat okozva a középkori királyi központnak. A város német polgárokkal való betelepítése közvetlenül a török kiűzése után megkezdődött. A város arculata a XVIII. század közepén megindult barokk, rokokó, majd copf stílusú építkezések során alakult ki.

Önkormányzati településfejlesztési stratégia

A város 2014-től elfogadott stratégiája Európai Unió, nemzeti és helyi szintű alapidokumentumokra épül, meghatároz kulcsprojekteket, hálózati tervezeteket.

Céljait és eszközeit többek között az Európai Regionális Fejlesztési Alap és az Európai Szociális Alap támogatja 2014-2020 között. Elkészült Székesfehérvár Településfejlesztési Koncepciója (2014-2030) is, melyben oktatás, kultúra és a könyvtár viszonylatában a város tervezi az igény alapú bölcsőde és óvodabővítést, köznevelés, szak- és felnőttképzési intézményrendszer tevékenységének összehangolt fejlesztését. A meglévő felsőoktatási bázisok oktatási és egyéb tudás- és információalapú szolgáltatáskínálatának fejlesztését, városi kulturális intézményi kapacitások komplex megújítását, meglévő, illetve kulturális funkciót kapó új elemek fenntarthatósági és közönségvonzó szemléletű fejlesztését. A nemzeti emlékhelyhez kapcsolódó program keretén belül a város szándéka előkészíteni a székesfehérvári királyi koronázó- és temetkezési templom, valamint az azt befogadó koronázó város eredeti kulturális örökségi értékeit őrző és bemutató múzeum – könyvtár – archívum épületegyüttese fejlesztési projektjét.

A tervek között szerepel „*Vitális belváros*” projektnéven a belváros megújítása, melynek átfogó célja, hogy egy olyan „élhető és életteli belváros” alakuljon ki Székesfehérváron, amely egyszerre tölt be városi, gazdasági, kulturális és közösségi funkciókat úgy, hogy harmonikusan jelentsen korszerű szolgáltatási kínálatot és kikapcsolódási lehetőséget az itt élő lakosság valamennyi korosztálya, valamint a Székesfehérvárra látogató turisták számára egyaránt. A terv része továbbá a belváros kulturális szerepének, a helyi társadalom kohéziójának és lokálpatriotizmusának erősítése. A projekt tervezi múzeumi élmény útvonal létrehozását is, a Szent István Király Múzeum (Rendház, Csók István Képtár, Fekete Sas Múzeum, Budenz-ház) múzeumépületeinek felújítását, bővítéssel egybekötött rekonstrukcióját, valamint múzeum látványraktár és további gyűjteményi raktárak kialakítását.

A Tudásközpont – Innovációs színtér – Műszaki felsőoktatás projekt keretén belül könyvtári fejlesztést tervez a város. A projektben a belváros szélén, a műszaki felsőoktatás intézményeivel területileg koncentráltan egy - a gazdaságot háttérbázisként támogató - új funkció, Technológia- és Tudásközpont létesítése; a tudásbázist biztosító Vörösmarty Mihály Könyvtár, valamint egyéb- és felsőoktatási szakkönyvtárak kitelepítése, centralizálása; egységes adatbázis és informatikai támogató rendszer, felület létrehozása. Ezeknek a fejlesztéseknek a forrásai nagyobb részt önerőből, kisebb részben európai uniós forrásokból tevődnek össze.

A kultúra számokban

Ezer lakosra jutó könyvtári egységek száma Székesfehérváron: 6 512, a megyében: 4 808, országosan: 4 420. (Székesfehérváron a települési könyvtárak kölcsönzött egységei egy olvasóra: 22; a legmagasabb Mórón: 48.) Muzeális intézmények látogatói ezer lakosra a városban: 1 136; Martonvásáron 3 635 fő, (a megyében összesen 613 fő).

Könyvtárügy, országos és helyi szinten

A könyvtári rendszer Magyarország legnagyobb kulturális intézményrendszere, működését a mindenkor hatályos jogszabályok határozzák meg. A kormány által meghatározott célok közé tartozik az ország valamennyi településén a minőségi közszolgáltató könyvtári ellátás elérése, amely egyenlő esélyt biztosít a kulturális értékekhez való hozzáféréshez. Legfontosabb közösségépítő hely, melynek megvalósítása érdekében a könyvtárak társadalmi szerepvállalásának fokozása a cél.

Magyarországon a különböző fejlesztéspolitikák és koordinációpolitikák egyeztetése, az erre való céltudatosság hiányzik. Késik a könyvtárügyi stratégia, de a szakma által megfogalmazott tézisek és ajánlások szerint a könyvtár az oktatás, képzés, kutatás és az innováció nélkülözhetetlen háttérintézménye az élethosszig tartó tanulás színtere.

A könyvtárosok érdekvédelmi képviselőjének tevékenysége jelenleg aktívabb, mint az elmúlt időszakban, ám tényleges eredményt a szakma társadalmi és anyagi elismerése terén nem tudnak felmutatni. A könyvtáros szakma háttérbe szorult. Nincs meg a korábbi felsőbb szintű képviselőtünk a kormányban (Közgyűteményi Főosztály, Könyvtári Osztály). A Könyvtári Intézet kiemelt feladatai többek között az országos könyvtári rendszer működésével, a könyvtárhasználattal kapcsolatos kutatás, fejlesztés, a könyvtári és rokon területi módszerekre vonatkozó szabványok, szabályzatok elkészítésének kezdeményezése és kidolgozása.

Az 1997. évi CXL. törvény módosításáról szóló 2012. évi CLII. törvény 30. §-a alapján a megyei könyvtárak a megyei jogú városok fenntartásába kerültek. 2013. január 1. napjától a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár egyesülve a Városi Könyvtárral, Székesfehérvár Megyei Jogú Város Önkormányzata fenntartásában működik Vörösmarty Mihály Könyvtár néven. Helyi, megyei és országos feladatokat ellátó nyilvános könyvtárként Fejér megyében a legnagyobb intézmény.

Székesfehérváron nem kapott soha kiemelt szerepet a könyvtárügy. Már az 1870-es évek közepén felmerült egy városi közkönyvtár alapításának gondolata, ehhez képest csak 1933. október 13-án adták át a 7 368 kötetes, végre nyilvánossá vált könyvtárat a régi reálgymnázium épületében. Az első, valójában fiókkönyvtárnak szánt könyvtárat a Május 1. téren (ma Széna tér) építették fel, 1967-től ez lett a városi könyvtár központja. Székesfehérváron ezen a kis alapterületű épületen kívül nem épült könyvtár. A ma használatos épületek állapota nem alkalmas minden könyvtári szolgáltatás befogadására, az elvárásoknak megfelelő közösségi terek kialakítására.

A város fejlődési irányait meghatározó kulturális koncepciója jelenleg tervezés alatt van, de részleteiről kevés az ismeretünk. A kistérség településein is csak elvétve található, csupán a közművelődés helyi, adott évre szóló munkatervei határozzák meg az irányokat.

A fenntartó könyvtárat érintő intézkedései közül néhány pozitív példa: a közelmúltban ingyenes helyet biztosított a Hiemer-házban a könyvtár által szervezett régiós vetélkedőhöz, anyagilag támogatta az opolei könyvtáros delegáció szakmai tapasztalatcsere programjait, segítette a kötelespéldány-szolgáltatást, valamint közös sajtótájékoztatók megtartásával, a programokon való részvételével népszerűsítette az intézményt vagy annak szolgáltatásait. Az utóbbi években változatlan feltételeket biztosított az Ünnepi Könyvhét megszervezéséhez. 2015. augusztus 1-től a székesfehérvári polgárok könyvtárhasználatát 80%-os kedvezménnyel támogatja.

Mivel a könyvtár akadálymentesítése még nem teljes körűen megoldott, várhatóan a jövőben történnek intézkedések a helyzet javítására, erre utal a város Esélyegyenlőségi Programja (2013-2017). A megfogalmazott alapelvek szerint a város polgárai – nemre, vallásra, nemzeti, etnikai hovatartozásra, politikai vagy más véleményre, korra, a cselekvőképesség hiányára vagy korlátozottságára, fogyatékoságára tekintet nélkül – jogosultak igénybe venni valamennyi szolgáltatást és ellátást.

3.2.2 Gazdasági környezet

Fejér megye gazdasági pozíciója a KSH 2015. I. féléves adatai alapján

Egy 0-tól 100-ig tartó skálán elhelyezve a megye az egy lakosra jutó ipari termelés tekintetében kiemelt helyen áll, Győr–Moson–Sopron és Komárom–Esztergom megye mögött a harmadik helyen.

Budapest mellett a havi nettó átlagkeresetek nagysága is hasonló helyzetet mutat.

A lakosság foglalkoztatottsága 4,2%-kal magasabb, a munkanélküliség aránya alacsonyabb az országos átlagnál. A munkanélküliségi ráta országosan 6,9%, a mutató értéke Fejér megyében a második legalacsonyabb, 3,9%. A nyilvántartott álláskeresők száma alacsony: 4,2%, ez alacsonyabb az országos átlagnál, amely 5,3%.

Fejér megye havi nettó átlagkereseteinek aránya bár országosan jó (4. helyen állunk a megyék és Budapest mögött), mégis alatta marad az országos átlagnak: megyénkben 149 770 forint/fő/hó; országosan pedig 159 308 forint/fő/hó.

A megye alacsony szinten áll az ezer lakosra jutó regisztrált vállalkozások száma szerint, amely 136 az országos átlaggal – 172 – szemben. A tízezer lakosra jutó épített lakások darabszáma 1 db, ami az országos átlag egyharmada. A beruházások volumene terén Fejér megye országosan a hatodik, vagyis közepes helyen áll. Az egy lakosra jutó beruházás Budapesten a legmagasabb, 406 000 forint, utána Komárom–Esztergom megye következik 309 000 forinttal. Fejér megyében az egy lakosra jutó beruházások aránya alatta marad az országos átlagnak: 182 000 forint.

A megyében jelentős az ipari termelés: az egy lakosra jutó ipari termelés százalékos aránya 2 911 000 forintot tesz ki. Az országos átlag: 1 363 000 forint, a legmagasabb arány pedig 4 136 000 forint Győr–Moson–Sopron megyében van, háromszorosa az országos átlagnak. Az egy főre jutó bruttó hazai termék 2012-ben Fejér megyében 2 669 000 forint, az egy főre jutó GDP 2013-ban 2 929 000 forint volt.

A kutató-fejlesztő helyek száma 2013-ban 79. Első a rangsorban Budapest, második Csongrád megye volt. A tudományos kutatók, fejlesztők száma már magasabb az átlaghoz képest: 1 051 fő. A kutatás-fejlesztési ráfordítások ebben az időszakban közepes értéket mutatnak, ezer lakosra 22,4 millió forint jutott.

Székesfehérvár

A munkaerő-piaci vonzóhatás mellett kiemelkedő Székesfehérvár logisztikai funkciója, gazdaságfejlesztő szervezetei – elsősorban megyei szintű kihatással (RVA, kereskedelmi-, ipar- és agrárkamarak), városkörnyéki fontossággal bír gazdasági inkubációs tevékenysége. Kedvező fekvésének, magasan kvalifikált szakembereinek és ipari hagyományainak köszönhetően a térség kiemelt jelentőségű gazdasági szereplője.

Az országban itt található az ipari parkok és övezetek legnagyobb koncentrációja. A város hosszú távra készített Településfejlesztési Konceptiójának fő célja az ezeréves Székesfehérvár társadalmi-gazdasági-környezeti életképességének fenntartása vonzó, egymást erősítő gazdasági és lakossági letelepedési célterületként való megerősítése, európai szinten is számon tartott gazdasági erőcentrummá történő fejlesztése, versenyképesség, kutatás-fejlesztés, alkalmazott kutatások és vállalati innováció ösztönzése, stabil helyi vállalkozások fenntartása, lokálpatrióta helyi gazdaság megteremtése.

Székesfehérvár stabil gazdálkodású város. Bevételeinek pillérei állami támogatások, normatív hozzájárulások, átengedett központi adók, saját bevételek. Saját bevételeinek közel 72%-a helyi adókból (iparűzési adó, építményadó, telekadó) tevődik össze. A legmeghatározóbb adónem, az iparűzési adó, ebből származik a helyi adó bevételek 97%-a. Az iparűzési adó bevétele 2013-ban 10,5 milliárd forint, az adóalap-mentesség kedvezmény 2013-2014-ben 800 millió forint felett volt. Székesfehérvár adósságállománya 2014-ben nagyon alacsony, 368 milliárd forint.

A kereskedelmi szálláshelyen eltöltött vendégéjszakák száma Velence után Székesfehérváron a legmagasabb a megyében: 83 663 éj. Az Internet előfizetések száma 2013-ban 330 volt, ami a megyében a legmagasabb (2. Dunaújváros, 3. Gárdonyi, 4. Mór).

A 2011-es adatok szerint a foglalkoztatottak aránya 45%-os, hasonlóan a fővároshoz, a munkanélküliek aránya 4,7%, ami alacsonyabb a fővárosénál és országos szinten is (5,7%). 2013-ban a nyilvántartott álláskereső aránya a munkavállalási korú állandó népességből 3,4% volt, tehát a nyilvántartott munkanélküliek száma csökkent. A regisztrált vállalkozások száma 2013-ban összesen (ipari, mezőgazdasági, szolgáltatás) 17 623 db, a megye városai közül a legmagasabb.

A vállalkozások részéről a folyamatos gazdasági növekedéssel, fejlődéssel párhuzamosan merül fel a mind több szakképzett munkaerő iránti igény. A helyi oktatási rendszer nyitott arra, hogy gyorsan és hatékonyan képes legyen reagálni a gazdaság részéről felmerült igényekre. A város számos lehetőséget és oktatási programot kínál középiskolai és főiskolai hallgatóknak egyaránt. Az eddigi két felsőoktatási intézmény mellett (Óbudai Egyetem Alba Regia Műszaki Kar, Kodolányi János Főiskola) várhatóan 2016 szeptemberétől a Budapesti Corvinus Egyetem hat szakon nappali egyetemi alapképzést, valamint két levelező szakirányú továbbképzést indít a városban.

A képzési intézményrendszer fejlesztései hozzásegítenek a szakképzett pályakezdekők elhelyezkedési mutatóinak javításához, illetve a gazdaság szereplőivel való új együttműködési programok indításához.

A könyvtár feladatainak teljesítéséhez szükséges költségeket egyrészt jogszabály, másrészt a fenntartó által meghatározott költségvetés biztosítja. Az intézmény költségvetése az állami támogatás mértékétől és a mindenkori fenntartó gazdasági helyzetétől függ. A többszámú finanszírozási lehetőséget az európai uniós, valamint a hazai pályázatok biztosítják. Nehéz lépést tartani a technológiai fejlődéssel, szükség lenne a gyorsan elavuló infrastruktúra fejlesztését biztosító forrásra. Sajnos a kiírt pályázatok nem mindig arra a területre biztosítanak forrást, amire a könyvtárnak feltétlenül szüksége lenne. Régiós elhelyezkedése miatt néhány pályázaton nem is indulhat.

Magyarország a számára 2014-2020 között rendelkezésre álló uniós források felhasználását tíz operatív program keretében tervezi. Az Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program, azaz az EFOP elsődleges célja, hogy a humán tőke és a társadalmi környezet javításával járuljon hozzá a társadalmi felzárkózási és népesedési kihívások kezeléséhez. Az EFOP a gyakorlatban nemcsak a szegénység elleni küzdelemből fogja kivenni a részét, de hangsúlyt helyez a társadalmi kohézió erősítésére, az egészségügyi beruházásokra, a köznevelés minőségének fejlesztésére, kiemelt tekintettel a korai iskolaelhagyás csökkentésére, a felsőfokú végzettséggel rendelkezők számának növelésére és a kutatás-fejlesztésre. Ebben a könyvtáraknak nehéz lesz megtalálni a pályázási lehetőségeket, csakúgy, mint a TOP, VEKOP kiírásaiban.

2014-15-ben az éves költségvetés több pozitív intézkedést is hozott intézményünk számára. Az engedélyezett létszámot két fővel növelhettük, a dokumentumvásárlásra fordítható összeg 1 000 000 forinttal növekedett, valamint a Sziget utcai Tagkönyvtár költöztetéséhez szükséges összeget is megszavazta a Közgyűlés. A képviselői keretből minden tagkönyvtár támogatást kapott rendezvények szervezésére. A szűkös helyhiány megoldására 2015-ben az Állománygyarapító és feldolgozó csoport új helyre költözését, a könyvtár bizonyos területeinek részleges felújítását is támogatta a fenntartó.

3.2.3 Társadalmi környezet

A rendszerváltozás alapvető változásokat hozott a magyar társadalomban, amelyek nem voltak mindenki számára kedvezőek. Robbanásszerűen megnöttek a jövedelmi és szociális különbségek, ezért a lakosság harmada szegénynek számít, több mint tizede tartósan leszakadt a társadalomról, kirekesztettségben él. A válság körülményei között a helyzet tovább rosszabbodott. Nem csupán a szegénység jelent problémát, hanem az „alsó középosztály” egy részének elszegényedése, veszélyeztetettsége is. Magyarországon ma a lakosság 30%-a, mintegy 3 millió ember él a létminimumon (87 ezer forint/fő/hónap) és az alatt. Az EU módszertana alapján – eszerint a szegénységi küszöb az átlagjövedelem 60%-a – a szegények aránya 17% (ami 1,7 millió főt jelent). A 10 milliós Magyarországon – a KSH szerint – 1,1 milliónyian tartósan leszakadtak a társadalomról, többszörösen hátrányos helyzetben, kirekesztettségben élnek. Alacsony a társadalmi mobilitás, növekszik a külföldön munkát vállalók száma, a születésszám csökkenése magával vonja a társadalom elöregedését, továbbá az erős vagyoni differenciálódást.

Új kulturális, szórakozási lehetőségek jelentek meg, jelentősen nőtt a felsőoktatásban résztvevők száma. A tanuláshoz szükséges és a szakmai információkhoz való hozzájutás tekintetében a hangsúly egyre inkább áttevődik a digitálisan is hozzáférhető információkra. Növekszik a könyvtárak szerepe az információszerzés technikájának tanításában.

Fejér megye 4 359 km²-nyi területén 2011 évi népszámlálási adatok szerint 428 ezer fő él. Kedvező elhelyezkedése segítette a megye pozitív piacgazdasági beilleszkedését, gazdasági fejlődését. A főváros vonzása, elszívó és fejlesztő hatása is érvényesül. Országos szinten is kiemelkedő ipari és szolgáltatási centrumokkal (Székesfehérvár, Dunaújváros) rendelkezik. Átlag feletti az info-kommunikáció fejlettsége, az uniós források felhasználása. Jelentős értékei a megyének a termőhelyi adottságokra alapozott mezőgazdasági feldolgozóipari hagyományok a Mezőföldön, az agrárkutató Martonvásáron, a móri és az etyek-budai borvidék, a Velencei-tó, az ivóvízkincs, a gazdag kulturális hagyományok, a kedvező turisztikai adottságok, az összefüggő erdőterületek és a védett természeti és táji értékek.

Fejér megyében 108 település (17 város) közül 95 ötezer lakos alatti lélekszámú, köztük négy város (Aba, Adony, Bodajk, Rácalmás). A társadalmi erősségek között megemlítendő az oktatási, szakképzési intézmények folyamatos fejlődése és a civil szervezetek aktivitása.

Az országgal megegyező mértékű természetes nép fogyatkozás mellett, a pozitív migrációnak is köszönhetően kedvezően alakult a lakosság jövedelmi helyzete. Társadalmi, foglalkoztatási, infrastrukturális szempontból a leghátrányosabb térség a megye délnyugati része.

Székesfehérvár az ország kilencedik legnépesebb városa. A 2011-es népszámlálási adatok szerint a 0-14 éves korosztály aránya (13,3%) alacsonyabb az országos átlagnál, a 60 évesnél idősebbek aránya (23,5%) nagyjából megegyezik az országos átlaggal. Tipikusan előregedő népesség jellemzi tehát a várost. Az öregedési index lassú és folyamatos emelkedést mutat. Kedvezőtlenül alakult a város demográfia helyzete az utóbbi évtizedekben: 1990-től 2012-ig tízezer fővel csökkent a lakosság száma. Székesfehérvárra az elvándorlás jellemző, mely a 2008. évi adatokhoz viszonyítva jelentősen visszaesett, de még mindig csökken az állandó lakosok száma az elvándorlás miatt. (Az állandó lakosok mellett ugyanakkor a városban tanuló vagy dolgozó emberekkel együtt a lakosság száma megközelíti a 130 000 főt.) A népességszám visszaesésének hosszú távú következményeivel számolni kell. A csökkenés nem átmeneti jelenség, hanem demográfiai, gazdasági és egyéb okok következtében a város növekedését, fejlődését tartósan meghatározó tendencia.

Az országos átlaghoz hasonlóan az állandó népességhez viszonyítva a nők aránya Székesfehérváron is meghaladja a férfiak arányát. A 60 éven felüli népesség körében a férfiak számának jelentős csökkenése mutatkozik. Az elmúlt 10 évben 14%-kal lett kevesebb a tanulói létszám.

Az állandó népesség nemenkénti és korcsoportonkénti megoszlása 2012-ben

korcsoport	nemek	állandó népesség száma (fő)	férfiak és nők aránya az állandó népesség arányában (%)
állandó népesség száma 2012. december 31. napján összesen: 100 093 fő			
nő		53 017	52,96
férfi		47 076	47,04
0-2 évesek		1 755	1,75
0-14 éves	nő	6 581	6,57
0-14 éves	férfi	6 797	6,79
15-17 éves	nő	1 263	1,26
15-17 éves	férfi	1 336	1,33
18-59 éves	nő	30 719	30,69
18-59 éves	férfi	29 188	29,16
60-64 éves	nő	3 936	3,93
60-64 éves	férfi	3 197	3,19
65 év feletti	nő	10 518	10,50
65 év feletti	férfi	6 558	6,55

A képzettségi és foglalkoztatási szint meghaladja az országos átlagot, csökken a munkanélküliség és a jövedelmi szint is számottevően magasabb az ország átlagánál.

Az egyes városrészek különböző adottságokkal rendelkeznek:

A városi átlagtól leginkább a városközpont tér el az előregezés irányába, a legfiatalabb korcsoportba tartozók aránya a városmagtól a peremterületek irányába haladva fokozatosan növekszik, Börgönd és Feketehegy-Szárazrét városrészekben a legmagasabb. A középkorúak és időskorúak lakónépességen belüli arányát tekintve szintén elsősorban a külső városrészekben tapasztalható a városi átlaghoz képest fiatalosabb korszerkezet, elsősorban Csala, Börgönd és Feketehegy-Szárazrét városrészekben. A lakótelepek közül a legfiatalabb korcsoport aránya az Almássy, a Palotavárosi és a Köfém lakótelepen a legmagasabb, és a Fáy és a Béke téri lakótelepen a legalacsonyabb. Az időskorúak közé tartozik a Fáy, a Béke téri és a Királykúti lakótelepen élők egyharmada, a Palotavárosi lakótelepen azonban mindössze 13%-át adják a lakónépességnek.

A munkanélküliség tekintetében a városi átlagtól kedvezőbb helyzetben van Kisfalud, Öreghegy és a Keleti városrész, jelentősen magasabb a tartós munkanélküliek aránya Börgönd városrészben.

A felsőfokú végzettségűek aránya a 25 éves és idősebb népességen belül Székesfehérváron 27%. Az Öreghegyi városrész érintett népességének több mint harmada rendelkezik felsőfokú végzettséggel, a városi átlagnál még a Városközpont és a Keleti városrész rendelkezik jobb értékkel, Csala és Börgönd városrész azonban messze elmarad a városi átlagtól. A lakótelepek közül az Almássy és a Lövölde utcai lakótelepen a legkedvezőbb, a Sóstói, a Köfém és a Tóvárosi-Horváth István utcai lakótelepen pedig a legkedvezőtlenebb ez az érték.

A települési nemzetiségi önkormányzatok jegyzéke alapján a bejegyzett 13 hazai etnikai kisebbség közül 10 rendelkezik nemzetiségi önkormányzattal: cigányság, horvátok, lengyelek, németek, örmények, ruszinok, szerbek, szlovákok, szlovének, ukránok.

Kiemelkedően sok, kb. 1 600 bejegyzett civil szervezetet tartanak nyilván, közülük 200-220 azok száma, amelyek az önkormányzattal szoros együttműködésben végzik munkájukat. Az élet szinte minden területét (egészségügy, szociálpolitika, ifjúság, oktatás, kulturális élet, hagyományörzés, környezetvédelem, sport stb.) átszövik tevékenységükkel.

A városban 2008-ban indult el a társadalmi felelősségvállalás program, számtalan cég, vállalat, intézmény kapcsolódott be, megvalósítva a környezet-gazdaság-társadalom helyi szintű összhangját.

Az Önkormányzati településfejlesztési stratégia társadalmi célja a város népességmegtartó erejének megőrzése a társadalmi szolgáltatások és környezet feltételeinek javításával, fenntartható és innovatív humán szolgáltatási rendszerekkel, családbarát társadalmi szolgáltatási környezet, méltányos és vonzó helyi lakáspolitikai, együttműködésen alapuló többszereplős társadalmi szolgáltatások kialakításával.

Székesfehérvár jó állapotú és elemeiben harmonikusan illeszkedő városi szerkezettel, a városi környezeti és infrastrukturális egységeinek jó állapotával, rendezett városi infrastruktúrával szolgálja a helyi lakosságot és gazdasági szereplőket.

Adottságai és az általános fejlődési trendek alapján Székesfehérvár joggal fogalmazhat meg egy számára nagyon kedvező, a város hagyományaira és történelmi múltjára épülő jövőképet. Reális esélye van az elkövetkező 10-15 évben megtartani és emelni hazai és nemzetközi presztízsét, kezdeményező és kedvezményezett területévé válni a gazdasági-társadalmi innovációnak.

3.2.4 Technológiai környezet

A kulturális alkotások létrehozása, rögzítése technológiailag folyamatosan változik, fejlődik. Várható a digitalizálás előretörése, a hagyományos és a digitális hordozókon megjelenő dokumentumok és információk egymás mellett élése. A technológiai változások szakmai felkészültséget, innovációra való hajlamot igényelnek, és kikényszerítik az eszközpark folyamatos korszerűsítését.

Székesfehérvár Területfejlesztési Konceptiójának részét képezi az információs szolgáltatás, az IKT szolgáltatások tartalom, intézményi oldalának és egyes eszköz, hálózati szolgáltatási infrastruktúra elemeinek fejlesztése, korszerű infokommunikációs eszközök, hálózatfejlesztés, e-szolgáltatások tartalmának, elérhetőségének fejlesztése mind az intézményi, mind a gazdasági szférában.

A könyvtár használóinak egy része igényli az info-technikai újdonságok adaptálását, az info-kommunikációs csatornák bővítését, fejlesztését, az interaktivitási lehetőségeket, WIFI kapcsolatok létesítését, a legújabb (QR-kód, rádiófrekvenciás azonosító rendszerek, e-könyvek, mobil applikáció) eszközök alkalmazását. A digitális oktatás-képzés-nevelés feltételei nem elegendők, sem az eszközök számának, sem a telepített rendszereknek a tekintetében.

A meglevő integrált könyvtári rendszer folyamatos kiegészítésre szorul, az újításokat kérni kell, a reagálás nehézkes.

A honlap korszerűsítése, frissítése folyamatos odafigyelést igényel, az interaktivitást, az adatbázisok elérhetőségét, a friss híreket biztosítani kell. A könyvtárnak közhasznú és közérdekű kulturális események közösségi terévé kell válnia.

A hagyományos, papíralapú dokumentumok vásárlása mellett a digitális tartalmak beszerzését, előállítását és szolgáltatását is lehetővé kell tenni.

3.2.5 Jogi tényezők

A könyvtárak működését a hatályos könyvtári, munkaügyi jogszabályok és a könyvtárra vonatkozó fenntartói rendelkezések, valamint a könyvtár belső szabályzatai és a vezetői utasítások mellett a szakmai hagyományok és a szakmai etikai normák határozzák meg.

Fontosabb jogszabályok:

- 2007. évi CLII. törvény egyes vagyonnyilatkozat-tételi kötelezettségekről.
- 2011. évi CXII. törvény az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról.
- 2011. évi CXCV. törvény az államháztartásról.
- 2011. évi CXCVI. törvény a nemzeti vagyonról.
- 2011. évi CLXXXIX. törvény Magyarország helyi önkormányzatairól.
- 2012. évi I. törvény a Munka Törvénykönyvéről.
- 2013. évi V. törvény a Polgári Törvénykönyvről.
- 1992. évi XXXIII. törvény a közalkalmazottak jogállásáról.

- 1997. évi CXL. törvény a muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről. Folyik a törvény módosításának tervezése, véleményezése. A módosítástervezet a könyvtári területet több témában – kötelespéldány, könyvtári dokumentumok, nyilvántartás – is érinti.
- 1999. évi LXXVI. törvény a szerzői jogról.
- 2001. évi LXIV. törvény a kulturális örökség védelméről.
- 368/2011. (XII.31.) Korm. rendelet az államháztartásról szóló törvény végrehajtásáról.
- 370/2011. (XII.31.) Korm. rendelet a költségvetési szervek belső kontrollrendszeréről és belső ellenőrzéséről.
- 3/1975. (VIII. 17.) KMPM együttes rendelet a könyvtári állomány ellenőrzéséről (leltározásáról) és az állományból történő törlésről szóló szabályzat kiadásáról.
- 150/1992. (XI.20.) Korm. rendelet a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény végrehajtásáról a művészeti, a közművelődési és a közgyűjteményi területen foglalkoztatott közalkalmazottak jogviszonyával összefüggő egyes kérdések rendezésére.
- 2/ 1993. (I.30.) MKM rendelet az egyes kulturális közalkalmazotti munkakörök betöltéséhez szükséges képzési és egyéb feltételekről, illetve annak módosítása, 2/1997 MKM rendelet.
- 60/1998 (III.27.) Korm. rendelet a sajtótermékek kötelespéldány szolgáltatásáról és hasznosításáról,
- 1/2000. (I.14.) NKÖM rendelet a kulturális szakemberek szervezett képzési rendszeréről, követelményeiről és a képzés finanszírozásáról.
- 12/2000. (III.23.) sz. rendelet Székesfehérvár Megyei Jogú Város Önkormányzat Közgyűlésének közművelődési feladatairól, a helyi közművelődési tevékenység támogatásáról.
- 6/2001. (I. 17.) Korm. rendelet a könyvtárhasználókat megillető egyes kedvezményekről.
- 14/2001. (VII. 5.) NKÖM rendelet a könyvtári szakfelügyeletről.
- 73/2003. (V. 28.) Korm. rendelet az Országos Dokumentum-ellátási Rendszerről.
- 117/2004. (IV. 28.) Korm. rendelet a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény 38. §ának (5) bekezdésében szabályozott szabad felhasználás esetében a nyilvánosság egyes tagjaihoz való közvetítés és a számukra történő hozzáférhetővé tétel módjának és feltételeinek meghatározásáról.
- 18/2005. (XII. 27.) IHM rendelet a közzétételi listákon szereplő adatok közzétételéhez szükséges közzétételi mintákról.

- 22/2005. (VII. 18.) NKÖM rendelet a muzeális könyvtári dokumentumok kezelésével és nyilvántartásával kapcsolatos szabályokról.
- 305/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet a közérdekű adatok elektronikus közzétételére, az egységes közadatkereső rendszerre, valamint a központi jegyzék adattartalmára, az adatintegrációra vonatkozó részletes szabályokról.
- 388/2007. (XII. 23.) Korm. rendelet a közalkalmazotti pályázatnak a kormányzati személyügyi igazgatási feladatokat ellátó szerv honlapján történő közzétételére vonatkozó részletes szabályokról.
- 39/2013. (V. 31.) EMMI rendelet a Könyvtárellátási Szolgáltató Rendszer működéséről.
- 68/2013. (XII. 29.) NGM rendelet a kormányzati funkciók, államháztartási szakfeladatok és szakágazatok osztályozási rendjéről.
- 5/2014. (I. 24.) EMMI rendelet a települési önkormányzatok könyvtári, közművelődési és múzeumi feladataihoz nyújtott támogatások részletes szabályairól.
- 51/2014 EMMI rendelet a múzeum, valamint az országos szakkönyvtár és a megyei könyvtár éves munkatervéhez szükséges szakmai mutatókról.
- 120/2014. (IV. 8.) Korm. rendelet a nyilvános könyvtárak jegyzékének vezetéséről.
- 5/2015. (I. 22.) EMMI rendelet a közművelődési feladatellátás országos szakfelügyeletéről.
- 1653/2015. Kormányhatározat az Országos Fogytékossági Program végrehajtásának 2015-2018. évekre vonatkozó Intézkedési Tervét tartalmazza, ennek melléklete 10.4 és 10.5 pontjai a könyvtárakkal kapcsolatos feladatokat rögzítik.
- 2015. évi LXXV. törvény a megyei könyvtárak és a megyei hatókörű városi múzeumok feladatának ellátást szolgáló egyes állami tulajdonú vagyontárgyak ingyenes önkormányzati tulajdonba adásáról.
- A magyar könyvtárosság etikai kódexét a Magyar Könyvtárosok Egyesülete elnöksége és az Informatikai és Könyvtári Szövetség elnöksége 2006. január 17-én bocsátotta ki.

Felhasznált irodalom:

- Székesfehérvár Megyei Jogú Város településfejlesztési koncepciójának és integrált településfejlesztési stratégiájának megalapozó vizsgálata. I. Helyzetfeltáró munkarész. Székesfehérvár, 2014. szeptember 19.
- Székesfehérvár Megyei Jogú Város településfejlesztési koncepciójának és integrált településfejlesztési stratégiájának megalapozó vizsgálata. II. Helyzetelemző és III. Helyzetértékelő munkarészek. Székesfehérvár, 2014. szeptember 19.
- Székesfehérvár megyei Jogú Város Esélyegyenlőségi Programja 2013-2017.
- <http://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/megy/152/index.html>
- Kégli Ferenc: 100 éves könyvtár Székesfehérváron (1993)

4 ÁTFOGÓ CÉLOK

Könyvtárunk kulturális alapintézményként és közösségi térként kapcsolódik a város kulturális koncepciójához. Korszerű épületekben, fejlett szervezeti kultúrával, megfelelő informatikai háttérrel működik. Folyamatosan, szakszerűen fejlesztett gyűjteménnyel és innovatív eszközökkel, módszerekkel, a minőségbiztosítás elveit követve szolgálja a használói igényeket. Módszertani tevékenységünkkel és a Könyvtárellátási Szolgáltató Rendszer működtetésével támogatjuk a megye közkönyvtárainak szakmai munkáját. Szolgáltatásainkat, értékeinket, eredményeinket átgondolt marketing stratégiával közvetítjük partnereink számára.

5 KULCSFONTOSSÁGÚ TERÜLETEK

5.1 1. cél

Szakmai koncepció kidolgozása

A Vörösmarty Mihály Könyvtár rendelkezzen egy részletes szakmai koncepcióval Székesfehérvár Megyei jogú város könyvtári ellátására vonatkozóan.

Beavatkozások:

- A város egész területére vonatkozó, a lakossági könyvtári ellátást optimálisan biztosító, részletes, szakmai érvekkel és statisztikai adatokkal alátámasztott könyvtárszakmai koncepció kidolgozása.
- A koncepció tartalmazza az egyes városrészek korszerű könyvtári szolgáltatásokkal való "lefedettségének" részletes tervezetét.

5.2 2. Cél

Korszerű, akadálymentesített épület biztosítása

A VMK Központi Könyvtára egy új, modern, a XXI. század igényeinek megfelelő épületben biztosítsa szolgáltatásait. A tagkönyvtárak külső és belső környezete felújított, korszerű formában várja a látogatókat. Minden könyvtári egység akadálymentesen megközelíthető legyen.

Beavatkozások:

- A Központi Könyvtár új épülete optimális tereire, azok nagyságára és elhelyezkedésére vonatkozó – könyvtárszakmai érvekkel és jogszabályi előírásokkal alátámasztott – tervet elkészítése.
- A külső és/vagy belső felújításra szoruló tagkönyvtárak körének meghatározása, a felújítási tervek, elkészítése és a munkálatok ütemezése.
- A fenntartóval együttműködve anyagi források (pályázati lehetőségek) felkutatása az új épület megvalósítása, az akadálymentesítés és a felújítások érdekében.

5.3 3. cél

A szervezeti kultúra fejlesztése

A VMK hatékony, jól működő szervezeti kultúrával rendelkezzen. Belső folyamatai – a munkaszervezés, a belső kommunikáció, az értékelési és jutalmazási rendszer, a dolgozók motiválása, az új kollégák mentorálása – jól szabályozott legyen.

Beavatkozások:

- Dolgozói elégedettség-vizsgálat a szervezeti kultúráról.
- A felmérés eredményeit felhasználva:
 - a munkaszervezés,
 - a belső kommunikáció,
 - csapatépítés,
 - az új kollégák mentorálásának,
 - a jutalmazási és értékelési rendszer folyamatainak és szempontjainak kidolgozása.

5.4 4. cél

Marketing, külső kommunikáció

Egy olyan jól működő marketing-stratégia használata, amely erősíti a külső kommunikációt annak érdekében, hogy a könyvtár minél több és hatékonyabb üzenetet tudjon eljuttatni olvasóihoz. A potenciális olvasókat és partnereket megszólító kommunikáció kidolgozása, valamint szervezetünk és szolgáltatásunk megismertetése.

Beavatkozások:

- Marketingstratégia készítése:
 - Az aktuális célcsoport kiválasztása és célzott megkeresése a számukra fejlesztett szolgáltatásokkal, valamint a kommunikáció jellegének meghatározása. Pl. olvasói tájékoztatás, sajtótájékoztatás, szakmai tájékoztatók, pénzügyi beszámolók.
 - Sajtóvisszhang és olvasói visszajelzések figyelemmel kísérése.
 - A város oktatási és kulturális intézményeivel való együttműködés erősítése.
 - Könyvtári imázs kialakítása.
 - Az intézmény eredményeinek bemutatása és kommunikálása.
 - Személyes kapcsolat kiépítése a helyi média képviselőivel.

5.5 5. cél

Állománygyarapítás és –védelem

Gyűjteményünket a használói igények és minőségi elvek figyelembevételével fejlesztjük, és ennek megfelelően alakítjuk szolgáltatásainkat. Nagy figyelmet szentelünk az állomány védelmének biztosítására és a helyismereti anyagok digitalizálására.

Beavatkozások:

- Az olvasói igényeket rendszeresen felmérjük, és az állománygyarapítás gyakorlatának kialakításakor figyelembe vesszük.
- A gyűjteményfejlesztés során figyelemmel kísérjük a könyv- és könyvtárszakmai szervezetek ajánlásait.
- Az igények gyors kielégítése.
- Az egyes állományrészek kihasználtságának figyelemmel kísérése.

- Új beszerzési források felkutatása.
- Humánerőforrás átcsoportosításával a feldolgozó munka felgyorsítása.
- A használat során károsodott és be nem szerezhető dokumentumok hozzáférhetővé tétele digitalizált formában.
- Elektromos állományvédelem feltételeinek megteremtése, állományvédelmi eszközök beszerzése.

5.6 6. cél

Informatikai háttér állandó fejlesztése

A könyvtár működéséhez és a szolgáltatások biztosításához szükséges hardver és szoftver feltételek tervszerű, folyamatos, átgondolt biztosítása.

Beavatkozások:

- Koncepció kidolgozása a számítógépek fejlesztéséhez, cseréjéhez a felhasználói igények függvényében.
- Szoftverek folyamatos frissítése.
- A szoftverkörnyezet jogszabályi környezethez való illesztése (pl. szűrőprogram alkalmazása a gyermekek internethasználatakor).
- Az internetes kapcsolat biztonságos működtetése a városban és a megyében.
- A honlap folyamatos karbantartása mind technikailag, mind a naprakész információk szempontjából.
- Az új informatikai lehetőségek és eszközök minél gyorsabb alkalmazása könyvtárunkban.
- A digitális tartalmakhoz való online hozzáférés minél szélesebb körű biztosítása.

5.7 7. cél

Olvasói létszám optimalizálása

Az olvasói létszám csökkenésének megakadályozása a meglévő olvasók megtartásával, új használók felkutatásával.

Beavatkozások:

- Rendszeres használói elégedettségi felmérések végzése.
- Szolgáltatásainkat felhasználó központúan, korszerűen, a minőségi elvek figyelembe vételével fejlesztjük.
- Az olvasási kultúra könyvtáron kívüli motivációinak (oktatás, élethosszig tartó tanulás, gazdaság, magán szféra, közelet, politika, civil társadalom, egyéni ambíciók és problémák, társadalmi tényezők) figyelemmel követése és ezekre történő reagálás.
- Helyi civil szervezetek megkeresése és bevonása.
- Új helyszíneken (Koronás Park, szabadidő központ) új használói rétegek elérése.

5.8 8. cél

Új könyvtári szolgáltatások, innovatív megoldások

A helyismereti tartalmak és szolgáltatások népszerűsítése. A fogyatékkal élők igényeinek felmérése és az ehhez megfelelő szolgáltatási rendszer kialakítása. A könyvtár használói körének bővítése.

Beavatkozások:

- Kisközösségek létrehozása, melyek illeszkednek az intézmény szolgáltatási rendszerébe (pl. olvasóklub).
- E-kölcsönzés.
- Az online felületen elérhető interaktív szolgáltatások körének bővítése (Pl. Házi feladat a könyvtárral, Kérdezze könyvtárosát).
- Innovatív fejlesztési lehetőségek vizsgálata az újonnan megjelenő eszközök és intézményi módszerek felhasználására.

5.9 9. cél

Módszertani feladatok, területi, települési ellátás fejlesztése

Az intézmény megyei hatásköréből következő feladatainak ellátása (pl. statisztika, új munkaerő alkalmazása előtti elbírálás kérése). A megye települési könyvtárainak sokoldalú, szakmai segítése.

Beavatkozások:

- A hálózati együttműködés (könyvtári és informatikai hálózat) fejlesztése.
- Közös levelezőrendszer kialakítása.
- A módszertani csoport tárgyi feltételeinek javítása.
- Munkatársak folyamatos képzése, továbbképzése.
- Szoros kapcsolat kialakítása a települési önkormányzatokkal a könyvtári célú pályázati források felhasználásában.
- A KSZR-hez csatlakozó települések szolgáltatóhelyeinek felzárkóztatása a rendeletben meghatározott és az egyenletes színvonalú könyvtári szolgáltatások nyújtása érdekében.
- A megye könyvtáraiban dolgozó kollégák továbbképzésének segítése.
- A honlapon található ismeretanyag bővítése és folyamatos frissítése a kollégák részére kijelölt, regisztrációhoz kötött aloldalon.
- A megyében dolgozó könyvtárosok szakmai tapasztalatcseréjét szolgáló felület kialakítása.
- Digitális írástudás fejlesztése a lakosság számára (számítógép- és internethasználati tanfolyamok szervezése a kistépülési könyvtárakban).
- A megyei könyvtári szolgáltatások népszerűsítése a településeken.

5.10 10. cél**Minőségfejlesztés**

A könyvtár a minőségirányítási kézikönyvben megfogalmazott elvek alapján szervezi tevékenységét, fejleszti szolgáltatásait és biztosítja ezek színvonalának megőrzését.

Beavatkozások:

- A kollégák motiválása, továbbképzése a minőségmenedzsment területén.
- Tapasztalatcsere.
- A minőségmenedzsment szempontjainak kitűzése, elfogadtatása a dolgozók körében.
- Folyamatszabályozás rendszerének kiépítése.
- Önértékelés elvégzése a KKÉK alapján.
- Az önértékelés eredménye alapján a hiányok pótlása.
- Panaszkezelési eljárás kidolgozása.
- Teljesítménymérés kidolgozása.
- A PDCA-elv következetes alkalmazása a szervezet működésében.

- A minőségi kézikönyv elkészítése.
- Pályázat benyújtása a Minősített Könyvtár cím elnyerésére.

6 ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK

A stratégiai tervet a MIT tagjai állították össze, a munkatársak széles körű bevonásával, amelyet az igazgató a fenntartó elé terjeszt tájékoztatás céljából.

A könyvtár stratégiai terve 2016 januárjában lép életbe.

A stratégiai terv alapján évenként részletes munkaterv és beszámoló készül a határidők és a felelősök pontos megjelölésével.

A módosított Stratégiai terv 2016. november 11-én, lép hatályba és visszavonásig érvényes. Hatályba lépésével egyidejűleg a VMK e tárgyban 2015.17.11-étől hatályos Stratégiai terve hatályát veszti.

Székesfehérvár 2017. november 11.

Vasvári Z. Z. Z. Z. Z.

igazgató

- A minőségi kézikönyv elkészítése.
- Pályázat benyújtása a Minősített Könyvtár cím elnyerésére.

6 ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK

A stratégiai tervet a MIT tagjai állították össze, a munkatársak széles körű bevonásával, amelyet az igazgató a fenntartó elé terjeszt tájékoztatás céljából.

A könyvtár stratégiai terve 2016 januárjában lépett életbe.

A stratégiai terv alapján évenként részletes munkaterv és beszámoló készül a határidők és a felelősök pontos megjelölésével.

A módosított Stratégiai terv 2016. november 11-én, lép hatályba és visszavonásig érvényes. Hatályba lépésével egyidejűleg a VMK e tárgyban 2016. január 1-jétől hatályos Stratégiai terve hatályát veszti.

Székesfehérvár 2016. november 11.

Vasni Z. B. B. B. B.

igazgató

